

Denne søgbare PDF-fil er downloadet fra min personlige hjemmeside www.ronlev.dk.

Det er tilladt at dele PDF-filen med andre, da der ikke er ophavsret til titlen.

Besøg www.ronlev.dk. Måske er der andre af mine flere tusinde artikler og scannede bøger, der har interesse.

Mange venlige hilsener

Claus Rønlev

Danske Samlinger

for

Historie, Topografi, Personal- og Literaturhistorie.

Udgivne af

Chr. Bruun,
Bibliothekar ved det store kongelige
Bibliothek.

O. Nielsen,
Dr. phil. Arkivar ved Kjøbenhavns
Raadstue-Arkiv.

og

S. Birket Smith,
Universitetsarkivar og Assistent ved Universitetsbibliotheket.

Anden Række. Andet Bind.

Kjøbenhavn 1872—73.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Hegel).

G. S. Wibes Bogtrykkeri.

Et Par Aktstykker fra Aaret 1533.

Meddelte af C. F. Bricka.

Herredagen 1533 er som bekendt for nylig bleven gjort til Gjenstand for en udførlig og grundig Fremstilling fra Adjunkt Heises kyndige Haand (i Hist. Tidsskrift 4 R. 3 Bd.). Stort mere nyt Stof lader sig nu maaske ikke vente fra vore Samlinger af Arkivalier, men et lille Supplement fra en af disse skal her leveres. Da det nævnte Arbejde gjør enhver orienterende Indledning overflødig, skal jeg blot henlede Opmærksomheden paa det sidste af de meddelte Aktstykker, som tillige giver os et saa ypperligt Bidrag til en Karakteristik af Brevskriveren, Hædersmanden Mogens Gjõe. Det er navnlig dette Brevs sørgelige Tilstand — Skriften er paa flere Steder lige ved at forsvinde, og det skrøbelige Papir er ved at gaa samme Vej —, som har foranlediget denne Offentliggjørelse, thi hvor flittig end den Samling, hvori det opbevares, nu bliver benyttet, vilde det dog maaske ellers gaa det som flere af dets Kammerater, at det netop paa Grund af den flittige, men ikke altid omhyggelige, Brug vilde være hensmulret, inden dets Indhold var blevet bekendt.

1.

Brev fra Hr. Tyge Krabbe til Eske Bilde. 27de April 1533.

Wenlig oc kerlig hiilszen altiid forszend met wor herre.
Kiere Eske Bille, frende oc sønderlige gode wenn, fick ieg

ethers scriffuelsze wtij Køpenhaffn, som ethers broder her Knut fick meg, oc som y rør wtij ethers scriffuelsze, atij hawer tuende eller trende gange screffuit meg tiill oc y hawer ingen suar font, tha hawer ieg font ethers scriffuelsze en gang tiilforn, som ieg gaff ether icke suar pa, thij leligheden begaff sig icke sa, at ieg kunde giffue ether suar pa then tiidt. Kiere ffrende, tha skulle y wiide for tidinge, thess werre, at then almechtigste gudt hawer kallit wor nodige herre, oc bleff hans node dødt skertorssdag. Kiere Eske, skulle y wiide, at raadt y Seland oc her y landt wor forsamlit y Køpenhaffn nu y tiisze dage, oc ther wor her Mons Gø met; tha gaff ieg thøm tiill kende om ethers erende, oc fick ieg ingen anden suar end ther skall staa en almeendiige herre dage wtij Køpenhaffn pinsze dag nest komendes, sa lenge skulle y bliffue ther tiill stede, met minde end y trøster at foruare slottet oc kome sa self ner tiill pinsze dag tiill same herre dage. Kiere Eske, kunde y flyt sa, at min ffrende her Winsentius motte ffaa slottet epter ether, epter thij at han hawer wor nodige herres breff ther paa, ther badt ieg oc flere hans wener gerne om, wy wille were goedt for, at han skall haffue seg tiillbørliig y alle mode, som thet seg bør, oc tha fortiene y stor tack aff alle hans wener, oc meg tuiler pa, at Norges raadt steder andre at haue slottet end then, som bor ther y rigt. Kiere Eske, gør her wtij, som ieg oc flere hans wener tror ether tiill; gør ieg altiid gerne hues ether lefft er. Her met ether gud befalendes etc. Helsingborg søndagen epter ste Iørgens dag ar mdxxxij.

Tyge riidder.
Krabbe

(*Udskrift:*) Erliig oc welbiirdiige man Eske Bille, høuitzman pa Bergenhuss, kierligen sendes tesze breff.

Original i st. kgl. Bibl., Saml. t. d. danske Adels Hist. Fasc. 35.

2.

*Ærkebiskop Gustav Trolles Forpligtelse til 6 danske Rigsraader.
23de April 1533.*

Jag Gøstaf Trolle, med guds nade erchebischop til Vpsale etc., gør viderleget med thette mit opne bref ock egen hand-

schreft, at som erlege velburduge mendt ock strenge riddere her Hans Bilde, her Anders Bilde, her Olaf Rosenkrants, her Johan Biørnsen, her Knudt Bilde ock her Claus Bilde hafue nu i dagk lofuedt for migk till Danmarcks riges raadt sa, att jagk skal blifue hær til stede ock jngen stedes fare her vtat riget, men at kome her jnd vtj Køpenhafn heller andenstedts, huar then forste almeneligk herredagk holles her vdi rigedt, ock ther jnd for menige Danmarcks riges raadt sta til rette, hvo migk hafuer noget til at tale, ock tha til medt beplichther jagk migk ock mine arfuinge vtj thenne min egen handschreft att holle forskrefne gode herrer ock theres arfuinge thett løfthe aldeles schadeløs, som the hafue lofuet for migk till Danmarcks riges raadt, ved min ære ock gode christelege tro ock jnthet at handle, gøre heller at handle lade henmelegk heller openbare, som these trende rige heller nogen af rigens jndbygere, Danmarcks, Suerges heller Norges, kan komme til skade, afdragk heller forderf vtj noger hande mode, men huar so kan skelelig findes vtj noger mode, tha beplichther jagk migk vtj same mit opne bref ock egen handschreft ther fore at sta til rette for Danmarcks riges raadt, som thet sigk bør. Gefuet ock schrefuet vtj Køpenhafn 23 dag aprilis 1533.

Til ydermere vitnesbyrd ock sa for dy at jagk pa denne tidt icke hafuer hos migk mit jnsigle heller signet, sa hafuer jagk ock vnderschrefuet thenne min egen handschreft ock ock (*sic*) opne bref.

Jagk Gøstaf Trolle erchebisp
til Vpsale etc.

Original sstds. Fasc. 57.

3.

*Ærkebiskop Gustav Trolle opsiger Christiern II Huldskab og
Troskab. 10de Juli 1533.*

Hogboren furste ock herre, her Christiern af gudz nade Danmarks, Suerges ock Norges fordom konungk, naduge herre, verduges eder nade at vele vede, at efther then leyleghett, som siigk nu begefuer medt megk, tha trøster jagk megk efther

thenne dagk jcke kan eller viill være lenger vdi eders nades thienest, ther fore opsiiger jagk nu eder nade hulskab ock mandskab, tro tienest, eed ock ydermere forplictung, som jagk hafuer varett medt eder nade forplictiihk tiill thenne dagk, ock medt thette mit opne bref ock egenn handschreft nu strax opschrifuere eder nade hulskab ock mandskab, all lyfthe ock tilsegenn medt all trotienest, som jagk eder nade her til forplictugk væredt hafuer, ock ther medt eder nade aldeles jngenn trotienest eller nogenn pa eders nades vegne efther thenne dagk til migk forseendes tøre vdi noger made. Til hues ydermere vidnesbyrd trycker jagk mitt signett neden fore thette mitt opne bref ock egenn handskreft, som gefuet ock schrefuet ær vdi Køpenhafnn sanctj Knudts kunungs dagk Mdxxiij.

Gostaaus Trolle archiepiscopus Vpsaliensis.

Original med paatrykt Segl sstds. Fasc. 57¹).

4.

Brev fra Hr. Mogens Gjøe til Hr. Anders Bilde. 1ste August 1533.

Wenlliig helssenn alltiidt forsennndt met wor herre. Kiere her Anders, sønderlliigenn gode wenn, som i schriffue meg tiill, at i hafuer fanget Knudt Gyldenstiernns schriiffuelse, ther vtinden handt eder paa myne weigne tiillkiende giiffuer, at ieg icke kandt fortøye paa Calundborgh jndt tiill seeermere wor frw dagh, saa som i met flere aff raadet seg tiidt agttendis er at ville offuersie the breffue paa Folen er, efther som nw vdi Kiøffnehaffnn for riigens raadt besluttet bleff etc., begierendis ieg nw met thette eders budt ville schriiffue eder it enckedt swar tiilbage igienn, om i skulle formode eder paa for^{ne} dag oc tiidt at finde meg paa Calundborgh heller icke, attii ther effther matte wiide at rette eder etc., tha maa i wiide, kiere her Anders, at ieg ther om gaff bispenn aff Wiiburgk myn

¹) Jvfr. Hist Tidsskr. 4 R. III. 501. I Fasc. 24 af samme Samling findes flere Dokumenter udstedte af Mester Anders Glob under Herredagen 1533. Jvfr. Diplom. Norv. III. 818.

mening tiill kiende, nw handt hossz meg wor vdi Calundborg, tesliigeste will ieg thet oc tiill her electus aff Roskilde forskriffue, at the icke tørff forlade thennom tiill, at the paa then tiidt finde meg ther paa slottet, thij [tør]ff i paa then tiidt heller vdi sliig made oc mening icke v. . . . ve ther heden, thii jeg paa thet passz agtter meg atwere v[di J]udlandt, orssagis huorfor at the gode herrer prelaterne nw . . . vdi landet huer vdi syt stiift atlade læsse oc forkynde theres breffue, the nw finge vdi Kiøffnehaffnn paa theris geistliig sager oc friih[eder] allmwgen tiil beswæringh, huor vtoffuer ieg befrøchter, [at] allmwgen skall bliiffue wduldiig vdi nogen the lænne, ieg vdi forbeding haffuer, thii ville ieg for sliig oc andenn orssags skyldt gierne met thet første giiffue meg tiidt offuer tiill landet sliigt aff at stille, om the vdi sliig made noget oploff ville begynde heller fore at taghe, agttendis meg fordii strax met allerførste, saa snart jeg myne ærinde her vdi landet bestillet haffuer, atgiiffue meg offuer tiill Judlandt, som forskreffuit staar etc. Som i oc schriiffue, at then toller ther paa landet haffuer nw vdi nogen aar forkrenckedt kronens friihedt, rentte oc rettiighedt, begierendes ther vtinden myt gode raadt, effther thii attii stedzse haffuer formerckt meg for then, ther kronens friihedt altiitd ville handthabe oc fordedinghe, thii, kiere her Anders, wedt jeg vdi then sag icke andet endt baade i, jeg oc enhuer, som kronens lænn haffuer, er pligttiige kronens rætt, rentte oc rettiighedt at fordedinge oc wedt magt atholde oc ey tiillstede, at then vdi noger made forkrenckes eller for . . . ges, thii at wore forælderne, wii oc wore wenner haffue nodet (*sic*) oc her endt nu dagliigenn nywde kronens lænn meget gott at, for dii will ieg for meg (saa well her effther som tiill thenne dag) kronens rætt og rettiighedt fordedinge, beskydde och wedt magt atholde, at then icke skall forkrenckes vdi nogen the lænne oc forbedinge, ieg nw haffuer aff kronen oc riiget, saa lenge gudh tiillføyger oss en herre oc konning igien, som kronens rætt oc rettiighedt selffue kandt fordedinge, forhobendes oc icke paa twiiffendis, i oc worder ther tiill tenckendis, som i pligttiig er oc i forantworde ville oc kunde etc. Ther ieg, kiere her Anders, kandt vdi noger made ware eder tiill williiig oc wenschaff, will iegh thet alltiidt gierne giøre. Befalendis eder gudt

alldmectigeste. Schreffuit paa Gundersløffholm sanctj Petri ad
vincla dag aar etc. mdxxxiiij^o.

Mongnns
Gøye
ridder.

(*Udskrift:*) Erlliig welburdiig mandt oc strengge ridder her
Anders Biilde, lenszmandt tiill Stegehus, synn sønderligenn
gode wenn tiilhendhe.

Original sstds. Fasc. 23.
